

Brusel 21. června 2024
(OR. en)

Interinstitucionální spis:
2024/0599(NLE)

11462/24
ADD 1

SOC 493
EMPL 299
ECOFIN 750
EDUC 240

PRŮVODNÍ POZNÁMKA

Odesílatel:	Martine DEPREZOVÁ, ředitelka, za generální tajemnici Evropské komise
Datum přijetí:	19. června 2024
Příjemce:	Thérèse BLANCHETOVÁ, generální tajemnice Rady Evropské unie
Č. dok. Komise:	COM(2024) 599 final ANNEX
Předmět:	PŘÍLOHA návrhu ROZHODNUTÍ RADY o hlavních směrech politik zaměstnanosti členských států

Delegace naleznou v příloze dokument COM(2024) 599 final ANNEX.

Příloha: COM(2024) 599 final ANNEX

EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 19.6.2024
COM(2024) 599 final

ANNEX

PŘÍLOHA

návrhu ROZHODNUTÍ RADY
o hlavních směrech politik zaměstnanosti členských států

PŘÍLOHA

Hlavní směr 5: Podpora poptávky po pracovní síle

Členské státy by měly aktivně podporovat udržitelné sociálně tržní hospodářství a usnadňovat a podporovat investice do vytváření kvalitních pracovních míst, a to i s využitím potenciálu spojeného s digitální a zelenou transformací, s ohledem na hlavní cíl Unie a národní cíle pro rok 2030 v oblasti zaměstnanosti. Za tímto účelem by měly omezit překážky, s nimiž se podniky setkávají při najímání pracovníků, podporovat odpovědné podnikání a skutečnou samostatnou výdělečnou činnost, a zejména podporovat vytváření a růst mikropodniků a malých a středních podniků, mimo jiné prostřednictvím přístupu k financování. Členské státy by měly aktivně podporovat rozvoj sociální ekonomiky, včetně sociálních podniků, a plně využít její potenciál. Měly by vypracovat příslušná opatření a strategie pro sociální ekonomiku, podporovat sociální inovace a podněcovat obchodní modely, které vytvářejí kvalitní pracovní příležitosti a generují sociální blahobyt, zejména na místní úrovni, a to i v oběhovém hospodářství a na územích nejvíce ovlivněných přechodem na zelenou ekonomiku, a to i prostřednictvím cílené finanční a technické podpory.

V zájmu posílení odolnosti vůči možným ekonomickým šokům a/nebo otřesům na trhu práce hrají důležitou úlohu dobře navržené režimy zkrácené pracovní doby a podobná opatření. Mohou rovněž podpořit strukturální transformace tím, že usnadní a podpoří procesy restrukturalizace a přerozdělení pracovní síly z upadajících do rozvíjejících se odvětví, čímž se zvýší produktivita, zachová zaměstnanost a usnadní modernizace hospodářství, mimo jiné prostřednictvím rozvoje souvisejících dovedností. V zájmu podpory vytváření kvalitních pracovních míst, usnadnění přechodů v průběhu celého pracovního života a řešení nedostatku pracovních sil a dovedností by se měly zvážet dobře navržené pobídky k zaměstnávání a přechodu i opatření ke zvyšování kvalifikace a k rekvalifikaci, a to i s ohledem na digitální a zelenou transformaci, demografickou změnu a dopady útočné války Ruska proti Ukrajině.

Zdanění by se mělo přesunout z práce na jiné zdroje, které více podporují zaměstnanost a inkluzivní růst, v souladu s cíli v oblasti klimatu a životního prostředí a se zohledněním přerozdělovacího účinku daňového systému, a zároveň by se měly ochraňovat příjmy pro přiměřenou sociální ochranu a výdaje na podporu růstu.

Členské státy, včetně těch se zákonnou minimální mzdou, by měly podporovat kolektivní vyjednávání o stanovení mezd a zajistit účinné zapojení sociálních partnerů, a to transparentním a předvídatelným způsobem, který umožní přiměřenou schopnost mezd reagovat na vývoj produktivity a podpoří spravedlivé mzdy umožňující důstojnou životní úroveň, přičemž by se měla zvláštní pozornost věnovat skupinám s nižšími a středními příjmy s cílem posílit vzestupnou sociálně-ekonomickou konvergenci. Mechanismy stanovování mezd by také měly zohledňovat socio-ekonomické podmínky, včetně růstu zaměstnanosti, konkurenceschopnosti, kupní síly a vývoje v jednotlivých regionech a odvětvích. Při respektování vnitrostátních postupů a samostatnosti sociálních partnerů by členské státy a sociální partneři měli zajistit, aby všichni pracovníci měli přiměřené mzdy díky tomu, že budou moci přímo nebo nepřímo využívat kolektivních smluv nebo přiměřených zákonných minimálních mezd, a to s ohledem na jejich dopad na konkurenceschopnost, vytváření kvalitních pracovních míst, kupní sílu a chudobu pracujících.

Hlavní směr 6: Zlepšení nabídky práce a přístupu k zaměstnání, celoživotního získávání dovedností a kompetencí

Členské státy by měly v souvislosti s digitální a zelenou transformací, demografickou změnou a útočnou válkou Ruska proti Ukrajině prosazovat udržitelnost, produktivitu, konkurenceschopnost, zaměstnatelnost a rozvoj lidského kapitálu a zároveň podporovat obyvatele v tom, aby po celou dobu života získávali dovednosti a kompetence, a reagovat na současné i budoucí potřeby trhu práce, mimo jiné s ohledem na hlavní cíl Unie a národní cíle pro rok 2030 v oblasti dovedností. Členské státy by

měly rovněž modernizovat své systémy vzdělávání a odborné přípravy a investovat do nich tak, aby tyto systémy poskytovaly vysoce kvalitní a inkluzivní všeobecné a odborné vzdělávání a přípravu, zlepšit výsledky vzdělávání a poskytování dovedností a kompetencí potřebných pro ekologickou a digitální transformaci a zajistit přístup k digitálnímu učení, jazykové přípravě (např. v případě uprchlíků, mj. z Ukrajiny, nebo při usnadňování přístupu na trh práce v přeshraničních regionech) a získávání podnikatelských dovedností. Členské státy by měly společně se sociálními partnery, poskytovateli vzdělávání a odborné přípravy, podniky a dalšími zúčastněnými stranami, a to i v souvislosti s akčním plánem pro řešení nedostatku pracovních sil a dovedností, který Komise předložila v březnu 2024, pracovat na řešení strukturálních nedostatků v systémech vzdělávání a odborné přípravy a zlepšovat kvalitu těchto systémů a jejich relevantnost pro trh práce, mimo jiné prostřednictvím cílené finanční a technické podpory. To by rovněž přispělo k realizaci ekologické a digitální transformace, řešení nesouladu mezi nabízenými a požadovanými dovednostmi a nedostatku pracovních sil, včetně činností souvisejících s odvětvími pro nulové čisté emise a digitálními odvětvími, a to i činností důležitých pro hospodářskou bezpečnost EU, a činností souvisejících s ekologickou transformací, jako je zavádění energie z obnovitelných zdrojů nebo renovace budov.

Zvláštní pozornost by měla být věnována problému zhoršení výsledků mladých lidí ve vzdělávání, zejména v oblasti základních dovedností. Je třeba přijmout opatření k řešení výzev, jimž čelí učitelské povolání, včetně jeho atraktivity, nedostatku učitelů a potřeby investovat do digitálních dovedností a kompetencí učitelů a školitelů. Dále by systémy vzdělávání a odborné přípravy měly všechny účastníky vzdělávání vybavit klíčovými kompetencemi včetně základních a digitálních dovedností, jakož i průřezových kompetencí a kritického myšlení vzhledem k hrozbě dezinformací, s cílem vytvořit předpoklady pro adaptabilitu a odolnost v průběhu celého života a zároveň zajistit, aby byli učitelé připraveni rozvíjet tyto kompetence u žáků. Členské státy by měly podporovat dospělé v produktivním věku v přístupu k odborné přípravě a posílit pobídky a motivaci jednotlivců k vyhledávání odborné přípravy, případně i prostřednictvím individuálních vzdělávacích účtů, a zajištěním jejich převoditelnosti během profesních přechodů, jakož i prostřednictvím spolehlivého systému hodnocení kvality odborné přípravy. Členské státy by měly prozkoumat využívání mikrocertifikátů k podpoře celoživotního vzdělávání a zaměstnatelnosti. Měly by každému umožnit předvídat potřeby trhu práce a lépe se jim přizpůsobit, zejména prostřednictvím průběžného zvyšování kvalifikace a rekvalifikace a poskytování integrovaného vedení a poradenství, s cílem podpořit vyváženou a spravedlivou transformaci pro všechny, posílit zaměstnanost a sociální výsledky a produktivitu, řešit nedostatek pracovních sil a nesoulad mezi nabízenými a požadovanými dovednostmi, zlepšit celkovou odolnost hospodářství vůči otřesům a usnadnit případné úpravy.

Členské státy by měly podporovat rovné příležitosti pro všechny tím, že se budou zabývat nerovnostmi v systémech vzdělávání a odborné přípravy, a to i z hlediska regionálního pokrytí. Zejména je důležité zajistit dětem přístup k cenově dostupnému a kvalitnímu předškolnímu vzdělávání a péči v souladu s novými „barcelonskými cíli“ a evropskou zárukou pro děti. Členské státy by měly zvýšit celkovou úroveň kvalifikace, snížit počet osob, které předčasně ukončují vzdělávání a odbornou přípravu, podpořit rovný přístup ke vzdělávání u dětí ze znevýhodněných skupin a z odlehlých oblastí, zvýšit atraktivitu odborného vzdělávání a přípravy, podpořit přístup k terciárnímu vzdělávání a míru jeho dokončení a zvýšit počet absolventů – a zejména absolventek – studia přírodních věd, technologií, inženýrství a matematiky (STEM) v rámci odborného vzdělávání a přípravy i terciárního vzdělávání. Rovněž je třeba podpořit špičkovou úroveň a excelenci ve výsledcích vzdělávání vzhledem k jejich úloze při podpoře budoucího inovačního potenciálu EU. Členské státy by měly usnadnit přechod mladých lidí ze vzdělávání do zaměstnání pomocí kvalitních stáží a učňovské přípravy a zvýšit účast dospělých na dalším vzdělávání, zejména účastníků vzdělávání ze znevýhodněných prostředí a osob s nejnižší kvalifikací. S ohledem na nové požadavky digitálních, zelených a stárnoucích společností by členské státy měly modernizovat a rozšířit nabídku flexibilního počátečního a dalšího odborného vzdělávání a přípravy ve svých systémech odborného vzdělávání a přípravy a zvýšit její využívání, posílit učení se práci, mimo jiné prostřednictvím dostupné, kvalitní a účinné učňovské přípravy, a podporovat dospělé s nízkou kvalifikací, aby si

zachovali svou zaměstnatelnost. Kromě toho by členské státy měly zvýšit relevanci terciárního vzdělávání a výzkumu pro potřeby trhu práce, zlepšit monitorování a předvídání dovedností, zajistit větší zviditelnění a srovnatelnost dovedností a kvalifikací, včetně dovedností a kvalifikací získaných v zahraničí, a zajistit důslednější využívání celounijních klasifikací (tj. klasifikace ESCO) a rozšířit příležitosti pro uznávání a ověřování dovedností a kompetencí získaných mimo rámec formálního vzdělávání a odborné přípravy, a to i pro uprchlíky a osoby se statutem dočasné ochrany. Kromě využití nevyužitého potenciálu domácí pracovní síly v EU může k řešení nedostatku dovedností a pracovních sil přispět i přilákání talentů a dovedností ze zemí mimo EU prostřednictvím řízené migrace a předcházení vykořisťujícím pracovním podmínkám, včetně těch, které souvisejí s ekologickou a digitální transformací, například v odvětvích STEM a ve zdravotní péči a dlouhodobé péči.

Členské státy by měly poskytovat nezaměstnaným a neaktivním osobám účinnou, včasnou, koordinovanou a individuálně uzpůsobenou pomoc založenou na podpoře při hledání zaměstnání, odborné přípravě, zvyšování kvalifikace a rekvalifikaci a přístupu k dalším podpůrným službám, přičemž zvláštní pozornost by měla být věnována zranitelným skupinám a osobám, kterých se dotýkají ekologická a digitální transformace nebo otřesy na trhu práce. Komplexní strategie, které zahrnují hloubkové individuální posouzení nezaměstnaných osob, by měly být uplatňovány co nejdříve, nejpozději však po 18 měsících nezaměstnanosti, s cílem výrazně snížit dlouhodobou a strukturální nezaměstnanost a předcházet jí. Je třeba i nadále řešit nezaměstnanost mladých lidí a otázku mladých lidí, kteří nejsou zaměstnaní ani se neúčastní vzdělávání nebo odborné přípravy, a to prostřednictvím prevence předčasných odchodů ze vzdělávání a odborné přípravy a strukturálním zlepšením přechodu ze vzdělávání do zaměstnání, mimo jiné prostřednictvím plného provedení posílené záruky pro mladé lidi, která by měla rovněž podpořit kvalitní pracovní příležitosti pro mladé lidi. Kromě toho by členské státy měly zintenzivnit úsilí zejména při zdůrazňování nových perspektiv pro budoucnost, jež ekologická a digitální transformace nabízí mladým lidem na trhu práce.

Členské státy by měly usilovat o odstranění překážek a odrazujících prvků, pokud jde o účast na trhu práce, zejména osob s nízkým příjmem, druhých výdělečně činných osob v domácnosti (což jsou často ženy) a lidí, kteří jsou trhu práce nejvíce vzdáleni, včetně osob z rodin migrantů a marginalizovaných Romů, a vytvářet pobídky pro jejich účast. Vzhledem k velkému nedostatku pracovních sil v některých povoláních a odvětvích (zejména v odvětvích STEM, zdravotní péči a dlouhodobé péči, vzdělávání, dopravě a stavebnictví) by členské státy měly usilovat o zlepšení nabídky práce, zejména podporou přiměřených mezd a pracovních podmínek, zajištěním toho, aby systémy daní a dávek podporovaly účast na trhu práce a aby aktivní politiky na trhu práce byly účinné a dostupné a současně byla respektována úloha sociálních partnerů. Členské státy by měly rovněž podporovat pracovní prostředí uzpůsobené pro osoby se zdravotním postižením, mimo jiné prostřednictvím cílené finanční a technické podpory, informačních a osvětových kampaní a služeb, které jim umožní účast na trhu práce a ve společnosti. Je třeba řešit rozdíly v zaměstnanosti a odměňování žen a mužů, jakož i genderové stereotypy. Členské státy by měly zajistit rovnost žen a mužů a zvýšenou účast žen na trhu práce, mimo jiné poskytováním rovných příležitostí a kariérního postupu a odstraněním překážek v podobě omezenějšího přístupu žen k vedoucím pozicím na všech úrovních rozhodování, jakož i potíráním násilí a obtěžování v práci, což je problém především pro ženy. Měla by být zajištěna stejná odměna mužů a žen za stejnou nebo rovnocennou práci, jakož i transparentnost odměňování. Mělo by se podporovat sladění pracovního, rodinného a soukromého života žen i mužů, zejména prostřednictvím přístupu k dlouhodobé péči a službám předškolního vzdělávání a péče, jež jsou finančně dostupné a kvalitní, stejně jako pomocí odpovídajících politik, které se věnují změnám ve světě práce způsobeným digitalizací. Členské státy by měly zajistit, aby rodiče a další osoby s pečovatelskými povinnostmi mohli využívat vhodného pracovního volna z rodinných důvodů a pružných forem uspořádání práce, aby se dosáhlo vyvážení pracovního, rodinného a soukromého života a podpořilo vyvážené využívání těchto nároků mezi rodiči.

Hlavní směr 7: Zlepšení fungování trhů práce a účinnosti sociálního dialogu

Členské státy by měly společně se sociálními partnery vytvářet spravedlivé, transparentní a předvídatelné pracovní podmínky, aby využily dynamické a produktivní pracovní síly a nových pracovních a podnikatelských modelů, přičemž by měly zajistit rovnováhu práv a povinností. Měly by omezit segmentaci uvnitř trhů práce a předcházet jí, bojovat proti nehlášené práci a zdánlivě samostatné výdělečné činnosti a podporovat přechod na formy pracovního poměru na dobu neurčitou. Pravidla pracovněprávní ochrany, pracovní právo a instituce by měly vytvořit vhodné prostředí pro nábor pracovníků i zajistit nezbytnou flexibilitu pro zaměstnavatele, aby se mohli rychle přizpůsobovat změnám hospodářské situace, a zároveň chránit pracovní práva a zajistit sociální ochranu, odpovídající úroveň bezpečnosti a zdravé, bezpečné a dobře uzpůsobené pracovní prostředí pro všechny pracovníky. Podpora využívání pružných forem uspořádání práce, jako je práce na dálku, může přispět k vyšší úrovni zaměstnanosti a inkluzivnějším trhům práce. Kromě toho by členské státy měly podporovat pracovníky, podniky a další aktéry při digitální transformaci, mimo jiné prosazováním zavádění etických a důvěryhodných nástrojů umělé inteligence. To může být v rozsahu od politik přes zvyšování kvalifikace a rekvalifikaci pracovníků pro nová povolání až po pobídky pro společnosti k vývoji a zavádění technologií, které mají potenciál zvýšit produktivitu, doplnit lidskou práci a zmírnit nedostatek pracovních sil v kritických odvětvích. Obecně, a především v digitálním kontextu, je důležité zajistit dodržování práv pracovníků, pokud jde o pracovní dobu, pracovní podmínky, duševní zdraví při práci a rovnováhu mezi prací a osobním životem. Mělo by se zamezit pracovněprávním vztahům vedoucím k nejistým pracovním podmínkám, mimo jiné v případě pracovníků platform, a to zajištěním spravedlnosti, transparentnosti a odpovědnosti při používání algoritmů a potíráním zneužívání atypických pracovních smluv. Měl by být zajištěn přístup k účinnému, nestrannému řešení sporů a v případě neoprávněného propuštění právo na nápravu, případně včetně přiměřené kompenzace.

Politiky by měly zlepšit a podpořit účast na trhu práce, soulad mezi poptávkou a nabídkou na trhu práce a přechody mezi zaměstnáními, rovněž s ohledem na demografickou změnu, a to i ve znevýhodněných regionech. Členské státy by měly účinně aktivovat osoby, které se mohou zapojit, a umožnit jim účast na trhu práce, a to zejména nedostatečně zastoupené skupiny, jako jsou ženy a mladí lidé, jakož i osoby ve zranitelné situaci, jako jsou lidé s nižší kvalifikací a dlouhodobě nezaměstnaní, zdravotně postižené osoby, osoby z rodin migrantů, včetně osob se statutem dočasné ochrany, jakož i osoby z marginalizovaných romských komunit a starší pracovníci. Členské státy by měly posílit oblast působnosti a účinnost aktivních politik na trhu práce zlepšením jejich zaměření, dosahu, pokrytí a jejich lepším propojením se sociálními službami, odbornou přípravou a podporou příjmu pro nezaměstnané osoby při hledání práce, a to na základě práv a povinností těchto osob. Členské státy by měly co nejlépe využívat finanční a technickou podporu EU v zájmu posílení kapacity veřejných služeb zaměstnanosti tak, aby tyto služby mohly poskytovat včasnou a individuálně uzpůsobenou pomoc uchazečům o zaměstnání, reagovat na současné i budoucí potřeby trhu práce a zavádět řízení podle výkonnosti, čímž se podpoří jejich schopnost používat data a digitální technologie. V tomto ohledu hrají roli i soukromé služby zaměstnanosti.

Členské státy by měly poskytnout nezaměstnaným přiměřenou podporu v nezaměstnanosti po přiměřenou dobu v souladu s jejich příspěvkem a vnitrostátními pravidly způsobilosti. Podpora v nezaměstnanosti by neměla odrazovat od rychlého návratu do zaměstnání a měla by být doplněna aktivními politikami trhu práce, včetně opatření ke zvyšování kvalifikace a k rekvalifikaci, rovněž s ohledem na nedostatek pracovních sil a dovedností.

Měla by být zvýšena a náležitě podporována mobilita účastníků vzdělávání, učňů a pracovníků, zejména účastníků odborného vzdělávání a přípravy, kteří mají méně zkušeností s mobilitou, s cílem zlepšit jejich dovednosti a zaměstnatelnost, aby se zcela využil potenciál evropského trhu práce a podpořila se konkurenceschopnost na úrovni EU. Je třeba odstranit překážky pro mobilitu pracovních sil v rámci EU, mimo jiné v postupech uznávání odborných kvalifikací nebo převodu nabytých práv v oblasti sociálního zabezpečení. Měly by být zajištěny spravedlivé a důstojné podmínky pro všechny, kdo vykonávají přeshraniční činnost, a to zamezením diskriminací a

zajištěním rovného zacházení s občany EU, prosazováním právních předpisů EU a členských států a posílením správní spolupráce mezi vnitrostátními správními orgány, pokud jde o mobilní pracovníky, s využitím pomoci Evropského orgánu pro pracovní záležitosti.

V případech dočasného uzavření hranic z důvodů týkajících se veřejného zdraví by měla být podporována mobilita pracovníků v kritických povoláních a přeshraničních, sezónních a vyslaných pracovníků. Členské státy by se měly dále zapojovat do partnerství zaměřených na talenty s cílem posílit možnosti legální migrace pomocí nových programů mobility a stanovit účinnou integrační politiku pro pracovníky a jejich rodiny, která bude zahrnovat oblast vzdělávání a odborné přípravy včetně jazykové přípravy, zaměstnanosti, zdraví a bydlení.

Členské státy by také měly usilovat o vytvoření vhodných podmínek pro nové formy a způsoby práce, využít jejich potenciál pro tvorbu pracovních míst a zároveň zajistit, že budou v souladu se stávajícími sociálními právy. Měly by poskytovat poradenství a vodítka týkající se práv a povinností, jež se použijí v kontextu atypických smluv a nových forem práce, jako je práce přes digitální pracovní platformy a trvalá nebo dlouhodobá práce na dálku. Sociální partneři mohou v tomto ohledu hrát podstatnou roli a členské státy by je měly podporovat při oslovování a zastupování lidí v atypických a nových formách práce. Členské státy by rovněž měly zvážit poskytování podpory při vymahatelnosti – například pokynů nebo specializovaných školení pro inspektoráty práce – v souvislosti s výzvami plynoucími z nových forem organizace práce, včetně využívání digitálních technologií a umělé inteligence, jako je algoritmické řízení, dohled nad pracovníky a práce na dálku.

Členské státy by měly zajistit prostředí příznivé pro dvoustranný a trojstranný sociální dialog ve veřejném a soukromém sektoru na všech úrovních, včetně kolektivního vyjednávání, v souladu s vnitrostátními právními předpisy a/nebo zvyklostmi, po konzultaci se sociálními partnery a v úzké spolupráci s nimi, a současně respektovat jejich samostatnost. Členské státy by měly systematicky, smysluplně a včas zapojovat sociální partnery do navrhování a provádění politik zaměstnanosti, sociálních politik a případně hospodářských a dalších veřejných politik, včetně stanovování a aktualizace zákonných minimálních mezd. Členské státy by měly podporovat širší rozsah kolektivního vyjednávání, mimo jiné podporou budování a posilování kapacit sociálních partnerů, umožnit účinné kolektivní vyjednávání na všech příslušných úrovních a podporovat koordinaci mezi těmito úrovněmi a napříč jimi. Sociální partneři by měli být podporováni ve sjednávání a uzavírání kolektivních smluv v záležitostech, které se jich týkají, přičemž je třeba respektovat jejich samostatnost a právo na kolektivní akce.

V příslušných případech by členské státy na základě stávajících vnitrostátních postupů měly přihlížet k relevantním zkušenostem organizací občanské společnosti v oblasti zaměstnanosti a sociálních otázek.

Hlavní směr 8: Prosazování rovných příležitostí pro všechny, podpora sociálního začleňování a boj proti chudobě

Členské státy by měly podporovat inkluzivní trhy práce, které jsou otevřené všem, zavedením účinných opatření pro boj proti všem formám diskriminace a na podporu rovných příležitostí pro všechny, a zejména pro skupiny, které jsou na trhu práce zastoupeny nedostatečně, rovněž s náležitým zřetelem k regionálnímu a územnímu rozměru. Členské státy by měly zajistit rovné zacházení, pokud jde o zaměstnání, sociální ochranu, zdravotní péči, předškolní vzdělávání a péči, dlouhodobou péči, vzdělávání a přístup ke zboží a službám, včetně bydlení, bez ohledu na pohlaví, rasový nebo etnický původ, náboženské vyznání nebo přesvědčení, zdravotní postižení, věk nebo sexuální orientaci.

Členské státy by měly modernizovat systémy sociální ochrany, aby poskytovaly odpovídající, účinnou, účelnou a udržitelnou sociální ochranu pro všechny a ve všech fázích života a přitom podporovaly sociální začlenění a vzestupnou sociální mobilitu, motivovaly k účasti na trhu práce, podporovaly sociální investice, bojovaly proti chudobě a sociálnímu vyloučení a řešily nerovnosti, mimo jiné vytvořením systémů daní a dávek a posuzováním dopadů politik na distribuci příjmů.

Účinnost systémů sociální ochrany se zlepší, pokud budou univerzální přístupy doplněny o přístupy cílené. Modernizace systémů sociální ochrany by se měla rovněž zaměřit na zlepšení jejich odolnosti vůči mnohostranným výzvám. Zvláštní pozornost by měla být věnována zranitelným domácnostem, které jsou nejvíce zasaženy ekologickou a digitální transformací a vysokými životními náklady včetně cen energií. Členské státy by měly dále řešit nedostatky v přístupu pracovníků a osob samostatně výdělečně činných k sociální ochraně s ohledem na nárůst atypických forem práce.

Členské státy by měly rozvíjet a integrovat tři prvky aktivního začleňování: přiměřenou podporu příjmu, inkluzivní trhy práce a přístup ke kvalitním podpůrným službám, aby splnily individuální potřeby. Systémy sociální ochrany by měly zajistit přiměřené dávky poskytující minimální příjem každému, kdo nemá dostatečné prostředky, a podporovat sociální začlenění tím, že budou obyvatele podporovat a vybízet k aktivní účasti na trhu práce a ve společnosti, rovněž prostřednictvím cíleného poskytování sociálních služeb. Nezbytným předpokladem pro zajištění rovných příležitostí je nabídka cenově dostupných, přístupných a kvalitních služeb, jako jsou předškolní vzdělávání a péče, mimoškolní péče, vzdělávání, odborná příprava, bydlení, zdravotní služby a dlouhodobá péče. V souladu s hlavním cílem Unie a národními cíli pro rok 2030 v oblasti snižování chudoby by měla být zvláštní pozornost věnována boji proti chudobě a sociálnímu vyloučení, včetně chudoby pracujících. Chudoba a sociální vyloučení dětí by měly být zejména řešeny komplexními a integrovanými opatřeními, mimo jiné i plným prováděním evropské záruky pro děti ve vnitrostátním právu. Členské státy by měly zajistit, aby měl každý, děti nevyjímaje, přístup ke kvalitním základním službám. Osobám, které to potřebují nebo které se nacházejí ve zranitelné situaci, by měly také zajistit přístup k přiměřenému, cenově dostupnému sociálnímu bydlení nebo pomoci v této oblasti. Měly by zajistit spravedlivý přechod na čistou energii a řešit energetickou chudobu jako stále významnější formu chudoby, a to případně i prostřednictvím cílených podpůrných opatření pro domácnosti ve zranitelném postavení. Členské státy by měly účinně využívat financování a technickou podporu EU k investicím do sociálního bydlení, renovace bydlení a doprovodných služeb a řešit naléhavou potřebu cenově dostupného a důstojného bydlení. Ve vztahu k těmto službám by měly být zohledněny zvláštní potřeby osob se zdravotním postižením, mimo jiné pokud jde o přístupnost. Problematika bezdomovectví by měla být řešena specificky podporou přístupu k trvalému bydlení a poskytováním podpůrných služeb.

Členské státy by měly zajistit včasný přístup k cenově dostupné preventivní a léčebné zdravotní a dlouhodobé péči dobré kvality a zároveň zabezpečit dlouhodobou udržitelnost. V souvislosti s rostoucí poptávkou po dlouhodobé péči, která je rovněž spojena s demografickou změnou, je třeba řešit nedostatky v přiměřenosti, jakož i nedostatek pracovních sil a špatné pracovní podmínky.

V souvislosti s útočnou válkou Ruska proti Ukrajině a v souladu s aktivací směrnice Rady 2001/55/ES¹ by členské státy měly nadále nabízet vysídleným osobám z Ukrajiny odpovídající úroveň ochrany. V případě nezletilých osob bez doprovodu by měly také provést nezbytná opatření. Vysídleným dětem by měl být zajištěn přístup ke vzdělávání a péči a k základním službám v souladu s evropskou zárukou pro děti.

V kontextu prodlužující se délky života a demografické změny by členské státy měly zabezpečit přiměřenost a udržitelnost důchodových systémů pro zaměstnance i osoby samostatně výdělečně činné a zajistit pro ženy i muže rovné příležitosti získávat a nabývat důchodová práva, mimo jiné prostřednictvím doplňkových programů, které jim zajistí přiměřený příjem ve stáří. Důchodové reformy by měly být podporovány politikami zaměřenými na snížení rozdílů ve výši důchodů žen a mužů a opatřeními, která prodlouží pracovní život, jako je například zvyšování skutečného věku odchodu do důchodu, zejména usnadněním účasti starších osob na trhu práce, a měly by být začleněny

¹ Směrnice Rady 2001/55/ES ze dne 20. července 2001 o minimálních normách pro poskytování dočasné ochrany v případě hromadného přílivu vysídlených osob a o opatřeních k zajištění rovnováhy mezi členskými státy při vynakládání úsilí v souvislosti s přijetím těchto osob a s následky z toho plynoucími (Úř. věst. L 212, 7.8.2001, s. 12).

do strategií aktivního stárnutí. Členské státy by měly zahájit konstruktivní dialog se sociálními partnery a dalšími příslušnými zúčastněnými stranami a umožnit postupné zavádění reforem.